



Ovttasbargošiehtadus gaskal
Sámedikki ja Finnmárkku fylkkagiella
2018 – 2020

Samarbeidsavtale mellom
Sametinget og Finnmark fylkeskommune
2018 – 2020

Servodatulbmil: Nannet ja čalmustahttit sámegiela, kultuvrra ja servodateallima

Samfunns mål: Å styrke og synliggjøre samisk språk, kultur og samfunnsliv



1. oassi

Sámegiella

Šiehtadusbealit áigot árjjálaččat váldit ovddasvástádusa sámegiela sihkkarastimis ja ovddideames.

Šiehtadusbealit leat ovttamielas das ahte sámegiela leat ovttaárvosaš gielat ja ovttaárvosaččat dárogielain. Sámegielaid geaveheapmi lea vuodđovuogiatvuotta. Sámegiela leat dehálaš kulturguoddit ja leat mielde ovddideamen gielalaš mánngabealatvuoda servodagas.

Sámelága giellanjuolggadusat ja eará lánkanjuolggadusat geatnegahttet šiehtadusbeliid vuhtiiváldit sámiid giellavuoigatvuodaid. Šiehtadusbealit leat dan dihte soahpan ovttasbargat buoridan dihte sámegielaid eavttuid almmolaš bálvalusdoaimmain. Šiehtadusbealit galget bargat dan ovdii ahte sámegiela nannejuvvojit, ovdánit ja čalmmustahttojuvvojit.

Šiehtadusbealit galget lánhčit dili sámegielaid aktiivvalaš geavaheapmái, iešguđet doaibmabijuid ja proševttaid bokte. Sámegielaid doaibmabijut ja proševttat šiehtaduvvojit sierra doaibmaplána guovttegielatvuodašiehtadusa vuodul. Šiehtadusbealit áigot lánhčit buori gulahallama guovttegielatvuodaruđaid hárrái.

Del 1

Samisk språk

Partene vil ta et aktivt medansvar for sikring og utvikling av samisk språk.

Partene er enige om at de samiske språkene er likeverdige språk og likestilte med norsk. Bruk av samisk språk er en grunnleggende rettighet. De samiske språkene er viktige kulturbærere og bidrar til språklig mangfold i samfunnet.

Samelovens språkregler og andre lovverk forplikter partene til å ivareta samiske språkrettigheter. Partene er derfor enige om å samarbeide for å bedre vilkårene for samiske språk i den offentlige tjenesteytinga. Partene skal arbeide for at de samiske språkene kan styrkes, utvikles og synliggjøres.

Partene skal legge til rette for aktiv bruk av samisk språk, gjennom en rekke tiltak og prosjekter. Samiske språktiltak og –prosjekter avtales i egen tiltaksplan for bruken av tospråklichetsmidler. Partene vil legge til rette for god dialog om tospråklichetsmidlene.



Šiehtadusbealit áigot bargat dan ovdii ahte čalmmustahhtit dárbbu digitála čovdosiidda heivehuvvon sámegiela čállinmearkaide ja/dahje sámegillii.

Šiehtadusbealit áigot fuolahit ahte *NAC 2016:18 Váibmogiella* ollásit čuovvuluvvo. Šiehtadusbealit gulahallet dárbbu mielde raportta doaibmajuid viidáset čuovvuleamis.

Šiehtadusbealit dovddastit maiddáa ahte lea dárbu buoridit nuortalašgiela eavttuid Norggas.

- Sámi giellaguovddážat

Sámediggi juolluda vuodđodoarjaga Sámi giella- ja kulturguovddážii Porsáנגgus, Deanu sámi giellaguovddážii, Isak Saba-guovddážii Unjárggas, Álttá sámi giellaguovddážii ja giellaguovddážii Giellagiisá Guovdageainnus. Giellaguovddážat sáhttet maid ohcat prošeaktadoarjagiid Finnmárkku fylkkagieldda bušeahhtapoasttas sámi ulbmilat.

Partene vil jobbe for å synliggjøre behovet for digitale løsninger som er tilpasset samisk tegnsett og/eller på samisk språk.

Partene vil jobbe for en helhetlig oppfølging av *NOU 2016: 18 Hjertespråket*. Partene vil ha dialog ved behov i den videre oppfølginga av tiltakene i rapporten.

Partene anerkjenner samtidig behovet for bedring av vilkårene for det skoltesamiske språket i Norge.

- Samiske språksentre

Sametinget gir grunntilskudd til Samisk språk- og kultursenter i Porsanger, Tana samiske språksenter, Isak Saba-senteret i Nesseby, Alta samiske språksenter og språksenteret Giellagiisá i Kautokeino. Språksentrene kan også søke Finnmark fylkeskommune om prosjektmidler fra budsjettposten til samiske formål.



Ealáhusat

Šiehtadusbealit háliidit nana ja mánggabealat ealáhuseallima mii huksejuvvo ja vuhtiiváldá sámi kultuvrra, luonddu ja birrasa. Dat hástala beliid ođđasit jurddašit váikkuhangaskaoapmegeavaheami ja ealáhusovdánahttindoaimmaid birra oppalohkáí.

Šiehtadusbealit áigot ovttasbarggu bokte ovddidit mánggabealat ealáhuseallima mii addá vuodu eallinfámolaš báikegottiide gos olbmot háliidit ássat. Šiehtadusbealit áigot maid bargat dan ovdii ahte strategalaš ealáhusovddideapmái oččodit eanet oktasáš vuodu.

Ođđa ealáhusdoaimmaid ásaheapmi eaktuda buriid plánaproseassaid ja ráđđádallamiid juksat ovddalgihtii diedihuvvon miehtama sámi vuoigatvuođalaččaid bealis. Šiehtadusbealit áigot bearráigeahččat ahte industriála aktevrrat fuolahit ovddasvástádusaset ja gulahallet, ráđđádallet ja šiehtadit sámi beroštumiiguin ja vuoigatvuođalaččaiguin.

Šiehtadusbealit áigot ávkkástallat RUP-searvevuoda gulahallan- ja ovttasbargolávdin áššiin mat gusket servodat- ja ealáhusovddideapmái.

Šiehtadusbealit áigot ovttasbargat vai minerálaláhka ođasmahttojuvvo.

Næring

Partene ønsker et sterkt og allsidig næringsliv som bygger på og tar hensyn til samisk kultur, natur og miljø. Dette utfordrer partene til å tenke nytt omkring virkemiddelbruk og næringsutviklingsarbeid generelt.

Partene vil samarbeide for et variert næringsliv som danner grunnlaget for livskraftige lokalsamfunn der mennesker ønsker å bo. Partene vil også arbeide for en mer samkjørt innsats knyttet til strategisk næringsutvikling.

Etablering av ny næringsvirksomhet forutsetter gode planprosesser og konsultasjoner for å oppnå et forhåndsinformert samtykke fra samiske rettighetshavere. Partene vil påse at industrielle aktører ivaretar sitt ansvar for dialog, konsultasjoner og avtaleverk med samiske interesser og rettighetshavere.

Partene vil utnytte RUP-partnerskapet som arena for dialog og samarbeid innen samfunns- og næringsutvikling.

Partene vil samarbeide for å få til en revidering av mineralloven.



- Sápmi Ealáhusguovddáš

Sápmi Ealáhusguovddáš lea dál oassi nationála ealáhusguovddášprográmmas ja dan doaimbagoovlu lea Siskkit Finnmárku. Ealáhusguovddáš oažžu vuodđodoarjaga SIVA:s. Fylkkagielddat eaiggáduššet ealáhusguovddážiid, ja sin ruhtadanoassi lea mielde SIVA-ruđain. Sámediggi juolluda njuolgga doarjaga Sápmi Ealáhusguovddážiid.

- Sápmi Næringshage

Sápmi Næringshage er nå fast innlemmet i det nasjonale næringshageprogrammet og har Indre Finnmark som sitt virkeområde. Næringshagen har grunnfinansiering fra SIVA. Fylkeskommunene er med på eiersiden av næringshagene, og deres finansieringsandel tas i dag fra SIVA-midler. Sametinget bevilger direkte tilskudd til Sápmi Næringshage.



Kultuvra

Šiehtadusbealit leat ovttamielas das ahte šláddjás sámi dáidda- ja kultureallin lea mávssolaš.

Šiehtadusbealit áigot ovttasbarggu bokte láhčit sámi dáidda- ja kulturdoaimmaide ja sámi kulturásahusaide ovdánanvejolašvuođaid.

Šiehtadusbealit leat soahpan ovttasbargat vai lávdedáidda, girjjálašvuohta, girjerádju, dáidda, giehtadáidda, musihkka ja filbma ožžot buriid rámmaeavttuid ja gaskkustanvejolašvuođaid. Šiehtadusbealit čujuhit girjebusseortnega árvvoštallamii ja áigot ovddidit nu buriid fálaidagaid go vejolaš sámi girjjálašvuođa gaskkusteami várás.

- Davvi-Norgga kulturšiehtadus 2018 – 2021 ja Kulturšiehtadus gaskal Romssa ja Finnmárkku 2018 – 2021

Šiehtadusbealit áigot čuovvulit *Davvi-Norgga kulturšiehtadusa* ja *Kulturšiehtadusa gaskal Romssa ja Finnmárkku*. Sámi Dáiddaguovddáš ja Beaivváš Sámi Nátionálateáhter leat mielde dien guovtti šiehtadusas. Verddefylkan lea Finnmárkku fylkkagieldas erenoamáš ovddasvástádus čuovvulit fylkka ásahusaid. Šiehtadusbealit áigot dan lassin ovttasbarggus čuovvulit Beaivváža ođđa teáhtervisti huksendoaimmaid ja veahkehit politihkalaččat.

- Museat

Šiehtadusbealit áigot ovttasbargat sihkkarastit lassi doaibmadoarjaga sámi museaide. Šiehtadusbealit áigot bargat dan ovdii ahte oazžut stáhta ruhtadit sámi dávviriid ruovttoluotta fievrrideami (Bååstede), ja leat soahpan nannet ovttasbarggu áššiin mat gusket museaovddideapmái Finnmárkkus.

Kultur

Partene er enige om betydningen av et mangfoldig samisk kunst- og kulturliv.

Partene vil samarbeide om å legge til rette for utvikling av samiske kunst- og kulturaktiviteter og samiske kulturinstitusjoner.

Partene er enige om å samarbeide for gode rammevilkår og formidling av scenekunst, litteratur, bibliotek, kunst, kunsthåndverk, musikk og film. Partene viser til evalueringa av bokbussordninga og vil arbeide for et best mulig tilbud for formidling av samisk litteratur.

- Den nordnorske kulturavtalen 2018 – 2021 og Kulturavtale mellom Troms og Finnmark 2018 – 2021

Partene vil følge opp *Den nordnorske kulturavtalen* og *Kulturavtale mellom Troms og Finnmark*. Sámi Dáiddaguovddáš / Samisk senter for samtidskunst og Beaivváš Sámi Nátionálateáhter / Det samiske nasjonalteateret Beaivváš er inkludert i avtalene. Finnmark fylkeskommune har som vertsfylke et spesielt ansvar for oppfølging av institusjoner i fylket. Partene vil i tillegg samarbeide for å følge opp nytt bygg og bistå politisk overfor Beaivváš.

- Museum

Partene vil samarbeide for å sikre økt driftstilskudd til de samiske museene. Partene vil arbeide for statlig finansiering i forbindelse med tilbakeføring av de samiske gjenstandene (Bååstede) og er enige om økt samarbeid innen generell museumsutvikling i Finnmark.



- Kultuvrralaš skuvlalávka Finnmárkkus

Šiehtadusbealit áigot ovttasbarggu bokte ovttaiduhittit sámi kultuvrra Kultuvrralaš skuvlalávkii Finnmárkkus ja čuovvulit álggahanprošeavtta man ulbmil lea lasihit eanet sámi buvttademiid.

Kulturmuittut

Šiehtadusbealit áigot ain ovttasbarggu bokte hálddašit kulturmuittuid kulturमितolága vuodul, gč. Kulturमितolága láhkaásahusa § 3 *Ovttasbargogeatnegasvuohhta*. Šiehtadusbealit áigot maid ovttas doibmiibidjat *Finnmárkku kulturmuittuid ja kulturbirrasiid regionálaplána 2017 – 2027*.

- Máilmmiárbeaiki Várjjagis – Várjjat Siida

Šiehtadusbealit áigot viidáset joatkit barggu oažžut Ceavccageađggi kulturमितoguvllu ja Ruovdenjunlovta, Gollevári ja Noiddiidčearu guovlluid UNESCO máilmmiárbelistui.

- Den kulturelle skolesekken i Finnmark

Partene vil samarbeide for å integrere samisk kultur i Den kulturelle skolesekken i Finnmark og følge opp pilotprosjektet som skal bidra til flere samiske produksjoner.

Kulturminner

Partene vil fortsette samarbeidet i forvaltninga av kulturminner etter kulturminneloven, jf. kulturminnelovens forskrifter § 3 *Samarbeidsplikt*. Partene vil også samarbeide om å implementere *Regional plan for kulturminner og kulturmiljø i Finnmark 2017 – 2027*.

- Verdensarvsted i Varanger – Várjjat Siida

Partene vil videreføre arbeidet med å få Ceavccageađgi/Mortensnes kulturminneområde sammen med områdene Ruovdenjunlovta/Gropbakkengen, Gollevári og Noiddiidčearru/Kjøpmannskjølen inn på UNESCOs verdensarvliste.



Johtalus ja vuodđostruktuvra

Šiehtadusbealit leat ovttaoavilis ahte buorre gulahallan johtalusáššiin sáhtta posiitiivalaččat váikkuhit sámi servodahkii.

Regionála plánabargu ja areálahálddašeapmi

Sámi kultuvrra ja ealáhusaid luondduvuođu lea stuorra deattu vuolde. Šiehtadusbeliid mihttomearri lea ahte sámi kultuvrra, ealáhusaid ja servodateallima vuhtiiváldin regionála plána- ja areálahálddašanbarggus galgá ovddidit ahtanuššama, ovdáneami ja ássanmiela.

Šiehtadusbealit áigot ovttasbarggus sihkkarastit luondduvuođu sámi kultuvrii, ealáhusaide ja servodateallimii fylkkas.

Šiehtadusbealit leat ovttamielas das ahte sámi beroštumit galget beassat váikkuhit ja searvat regionála plánabargui.

Šiehtadusbealit áigot čalmmustahttit ja dohkkehit ahte árbevirolašmáhttu galgá leat guovddáš oassi ollislaš resursahálddašeamis.

Sámedikki plánaveahkki galgá seamma go fylkkagiella plánaveahkki geavahuvvot vuodđun regionála plánaproseassain.

Samferdsel og infrastruktur

Partene er enige om at økt dialog i samferdselssaker kan ha positive effekter for det samiske samfunnet.

Regional planlegging og arealforvaltning

Naturgrunnlaget for samisk kultur og næringsutøvelse er under press. Partene har som mål at hensynet til samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv i regional planlegging og arealforvaltning skal bidra til økt vekst, utvikling og bolyst.

Partene vil samarbeide om sikring av naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv i fylket.

Partene er enige om at samiske interesser skal sikres medvirkning og deltakelse i regional planlegging.

Partene vil synliggjøre og anerkjenne tradisjonelle kunnskaper som viktige elementer i en helhetlig ressursforvaltning.

Sametingets planveileder skal i likhet med fylkeskommunens planveileder legges til grunn i regionale planprosesser.



3. oassi

Ovttasbarggu doaibmaviidodat

- Ovttasbargošiehtadus gusto 2019 lohppii. Šiehtadusa sáhttet dušše Šiehtadusbealit rievdadit.
- Šiehtadusa vuodđun leat riikkaidgaskasaš šiehtadusat ja geatnegasvuodát mat gusket eamiálbmotvuoigatvuođaide, ja nationála lágat, láchkaásahusat ja njuolggadusat mat gusket sámi beroštumiide ja muddejit ovttasbarggu.
- Jahkásaščoahkkimat galget lágiduvvot gaskal sámediggepresideantta ja fylkkasátnejođiheaddji. Čoahkkimiid ulbmil lea ovttasbargu ja oktiiheiveheapmi dehálaš politihkalaš áššiin.
- Ovttasbargošiehtadus galgá láchčit dili nu ahte Šiehtadusbealit sáhttet ráđđádallat gaskaneaset áigeovdilis áššiin buot politihkkasurggiin mat šiehtadusas leat namuhuvvon. Hálddahusat galget joatkevaččat ovttasbargat ja lágidit čoahkkimiid dárbbu mielde.

Del 3

Samarbeidets art

- Samarbeidsavtalen gjelder ut 2019. Endringer i avtalen kan bare foretas av partene.
- Til grunn for avtalen legges internasjonale avtaler og forpliktelser som berører urfolks rettigheter, samt nasjonale lover, forskrifter og retningslinjer som berører samiske interesser og regulerer samarbeid.
- Det holdes årlig møter mellom sametingspresidenten og fylkesordføreren. Hensikten med møtene er samarbeid og samordning om viktige politiske saker.
- Samarbeidsavtalen skal legge til rette for at partene kan konsultere hverandre i aktuelle saker på alle politikkområder som avtalen berører. Administrasjonene kan ha løpende samarbeid og avviker møter ved behov.



- Šiehtadus fápmuduvvo go Finnmárkku fylkkadiggi ja Sámediggi dievasčoahkkin leat dohkkehan šiehtadusa ja gusto juovlamánu 31. beaivve lohppii 2019:s.
- Ovttasbargu šiehtadusa vuodul lea eaktodáhtolaš guovtti seammaárvosaš šiehtadusbeali gaska.
- Bajitdási raporteren šiehtaduvvo sierra ja dárbbu mielde.
- Goabbáge bealli sáhtta šiehtadusa cealkit eret čálalaš dieđihemiin unnimusat 6 mánu ovdal fámohtuma.
- Ovttasbargošiehtadus ii hehte eará ovttasbarggu mii ii leat namuhuvvon dán šiehtadusas.
- Biras ja ovtadássásašvuolta leat čađamanni fáddát šiehtadusa buot surggiin ja galget dieđusge biddjojuvvot vuodđun.
- Regionođastus sáhtta mielddisbuktit ahte doaimmat, ovddasvástádus, organiseren ja rollat rievdaduvvojit ođđa regiovnnain. Ovttasbargošiehtadusa lea vejolaš ođasmahttit, rievdadit dahje eretcealkit jus Finnmárkku ja Romssa fylkkagielddat ovttastahttojuvvjit.
- Denne avtalen trer i kraft når Finnmark fylkesting og Sametingets plenum har vedtatt avtalen og gjelder fram til og med 31. desember 2019.
- Samarbeidet gjennom denne avtalen skjer på frivillig basis mellom to likeverdige parter.
- Overordnet rapportering avtales separat og ved behov.
- Hver av partene kan si opp avtalen med minst 6 måneders varsel.
- Avtalen er ikke til hinder for samarbeid som ikke er nevnt i denne avtalen.
- Miljø og likestilling er gjennomgripende på alle områder i avtalen og skal følgelig legges til grunn.
- Regionreformen kan medføre endrede oppgaver, ansvar, organisering og nye roller til regionene. Avtalen kan reforhandles, endres eller sies opp ved en sammenslåing av Finnmark og Troms fylkeskommuner.



Karášjohka, čakčamánu 10. b. 2018
Karasjok, 10. september 2018

Aili Keskitalo

Sámedikki presideanta
Sametingspresident

Ragnhild Vassvik

Fylkkasátnejođiheadđji
Fylkesordfører